

Sygn. akt II CKN 36/98

W Y R O K

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 1998 r.

Sąd Najwyższy Izba Cywilna
w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN - H. Pietrkowski

Sędziowie: SN - B. Myszka

SN - Z. Świeboda (spraw.)

Protokółant: E. Chojnacka

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 1998 r.
na rozprawie sprawy z powództwa T. P.
przeciwko P. SA Inspektorat w G.
o zapłatę
na skutek kasacji pozwanego
od wyroku Sądu Wojewódzkiego w K.
z dnia 10 października 1997 r., sygn. akt IV Ca [...]

**Zmienia zaskarżony wyrok oraz wyrok Sądu Rejonowego w G.
z dnia 26 października 1997 r., Sygn. I C [...] w ten sposób, że
powództwo oddala; nie obciąża powoda kosztami procesu
za wszystkie instancje.**

U Z A S A D N I E N I E

Wyrokiem z dnia 10 października 1997 r. Sąd Wojewódzki w K. oddalił apelację pozwanego P. SA Inspektorat w G. od wyroku Sądu Rejonowego w G. zasądającego od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.600 zł z odsetkami i kosztami procesu. Sąd Wojewódzki podzielił ustalenia Sądu Rejonowego, że w okresie łączącej strony umowy ubezpieczenia autocasco (AC), dotyczącej samochodu marki F. [...], w dniu 12.VII.1996 r. samochód ten został skradziony, mimo zamknięcia drzwi samochodu na klucz. Kradzież nastąpiła łącznie z pozostawionymi wewnątrz samochodu dokumentami, zwłaszcza dowodem rejestracji pojazdu. Prowadzone dochodzenie w sprawie kradzieży samochodu zostało umorzone wobec niewykrycia sprawcy. Według przepisów o.w.u. auto-casco ochroną ubezpieczeniową objęte są szkody polegające m.in. na utracie pojazdu wskutek jego kradzieży, pod warunkiem zabezpieczenia przed kradzieżą w sposób przewidziany w konstrukcji pojazdu oraz pod warunkiem zabezpieczenia z należytą starannością poza pojazdem kluczyków i dokumentów pojazdu. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego kradzież samochodu wraz z dokumentami pojazdu pozostawionymi wewnątrz samochodu nie zwalnia ubezpieczyciela od odpowiedzialności odszkodowawczej, skoro dokumenty pojazdu zostały odzyskane w dniu 29.VII.1996 r. i wbrew twierdzeniom strony pozwanej nie zostały wykorzystane w celu sprzedaży samochodu przez sprawcę kradzieży. Fakt pozostawienia dokumentów pojazdu wewnątrz samochodu nie miał zatem wpływu na dokonanie jego kradzieży i trwałe nim zadysponowanie.

W kasacji strona pozwana wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 26.VI.1997 r. i oddalenie powództwa oraz obciążenie powoda kosztami procesu. Skarżąca opiera kasację na podstawie wymienionej w art. 393¹ pkt 1 kpc.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Przez umowę ubezpieczenia zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do spełnienia określonego świadczenia w razie zajścia przewidzianego w umowie

wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się do zapłaty składki. Świadczenie zakładu ubezpieczeń polega m.in. na zapłacie przy ubezpieczeniu majątkowym - określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku (art. 805 § 1 i § 2 pkt 1 k.c.). Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco (AC) zatwierdzone Uchwałą nr [...] z dnia 25 listopada 1994 r. Zarządu P. SA ze zmianami w zakresie ubezpieczenia pojazdów przewidują, iż ochroną ubezpieczeniową objęte są szkody polegające m.in. na utracie pojazdu wskutek kradzieży pojazdu, ale pod warunkiem zabezpieczenia z należytą starannością poza pojazdem kluczyków i dokumentów pojazdu (§ 5 ust. 1 pkt 6 ogólnych warunków ubezpieczenia auto casco).

Nie było w sprawie sporne, że dokumenty pojazdu zostały przez powoda pozostawione w samochodzie i samochód został skradziony wraz z dokumentami pojazdu. Narzuca się w związku z tym pytanie, czy pozostawienie dokumentów pojazdu w samochodzie i kradzież samochodu z tymi dokumentami wyłącza odpowiedzialność ubezpieczyciela. Sąd Wojewódzki na to pytanie udzielił odpowiedzi przeczącej, ponieważ dokumenty zostały odzyskane w siódmym dniu po kradzieży samochodu i nie zostały wykorzystane, jak to sugerował skarżący, w celu sprzedaży samochodu przez sprawcę kradzieży.

Pogląd ten jednak nie zasługuje na aprobatę. Przepis art. 827 § 1 k.c. przewiduje, niezależnie od art. 826 k.c., wypadki wyłączenia odpowiedzialności odszkodowawczej ubezpieczyciela. W art. 827 § 1 zd. 1 chodzi nie o sankcję, a raczej o wyłączenie spod ochrony ubezpieczeniowej zdarzeń, które nie mogą być tą ochroną objęte ze względu na samą naturę oraz społeczno-gospodarczy cel ubezpieczenia. Wina umyślna ubezpieczającego stanowi okoliczność wyłączającą odpowiedzialność ubezpieczeniową - podstawową postać odpowiedzialności gwarancyjno-repartycyjnej. Wyrządzenie zaś w ubezpieczonym mieniu szkody rażącym niedbalstwem - jak stanowi zd. 2 § 1 art. 827 k.c. - różni się - ze względu na brak umyślności - od umyślnego

wyrządzenia szkody. Podkreśla to ustawodawca używając zwrotu: „odszkodowanie nie należy się, chyba że ...” uzasadniając jego wypłatę (klauzule generalne) zasady współzycia społecznego albo interes gospodarki narodowej. W literaturze podniesiono, że przyznanie odszkodowania w przypadku rażącego niedbalstwa musi mieć charakter zupełnie wyjątkowy. Na powódzie spoczywał ciężar dowodu (art. 6 k.c.), iż zasady współzycia albo interes gospodarki narodowej uzasadniały przyznane mu odszkodowanie. Takich okoliczności pozwalających wnosić o istnieniu po jego stronie wymienionych klauzul generalnych powód nie wykazał. Nie przemawia za tym też fakt odnalezienia w siódmym dniu od kradzieży samochodu dowodu rejestracyjnego. Zastrzeżenie bowiem z o.w.u. o wyłączeniu ochrony ubezpieczeniowej szkód polegających na utracie pojazdu wskutek kradzieży, jeżeli nie zabezpieczono z należytą starannością także dokumentów pojazdu ma przekonywające uzasadnienie. Chodzi przecież o to, by wyłączyć możliwość posługiwania się przez sprawcę kradzieży tymi dokumentami zaraz po kradzieży samochodu, np. przy kontroli drogowej.

Zgodne z zasadami współzycia społecznego jest udzielenie pomocy w nieszczęściu. Z drugiej jednak strony, jeżeli przy wykonywaniu zobowiązań wymaga się należytej staranności (art. 355 § 1 k.c.), to trudno przyznać odszkodowanie ubezpieczeniowe rażąco niedbałemu ubezpieczającemu, który przyczynił się do pomniejszenia majątku zakładu ubezpieczeń. Obejmowanie kompensacją ubezpieczeniową szkód powstałych wskutek rażąco niedbałego zachowania się ubezpieczającego mogłoby podważać wykonywanie podstawowych zadań ubezpieczyciela łączących się z działalnością ubezpieczeniową i z nią związaną (art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej - Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62). Można zatem stwierdzić, że nie należy się odszkodowanie ubezpieczeniowe auto casco, jeżeli skradziono ubezpieczającemu pojazd wraz ze znajdującymi się w nim dokumentami pojazdu, a zasady współzycia społecznego albo interes

gospodarki narodowej nie przemawiają za wypłatą odszkodowania (art. 827 § 1 zd. 2 k.c.).

Z tych przyczyn - wobec naruszenia prawa materialnego - orzeczono jak w sentencji (art. 393¹⁵ kpc i art. 102 kpc).

aw

db